

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY
A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

Co prozradí žáby „zpěvem“ ?

(Obojživelníci a jejich biotopy)

Jaromír Maštera

Autoři většiny fotografií: Jaromír Maštera a Jan Dvořák

Co prozradí žáby svým „zpěvem“ ?

1) *Je jaro! zima definitivně skončila...*

- žáby a vlastně všichni obojživelníci se rozmnožují hlavně v jarním období roku
- jsou tudíž jedny z hlavních **symbolů jara**

2) *Je tu hezká příroda!*

- obojživelníci žijí v suchozemských i vodních biotopech = ukazují na kvalitu obou těchto biotopů
- jsou tedy významnými indikátory kvality životního prostředí
- přibližně platí: čím víc druhů obojživelníků zde žije, tím kvalitnější příroda a životní prostředí tu je
- obojživelníci = **symboly ochrany přírody**

Žabí hlasy – zpěv nebo hluk ?

- hlasy žab jsou velmi rozmanité
- hlasy svolávací x únikové
- melodické příjemné zpěvy x rámus
- tiché x hlasité druhy => rezonátory
- pro některé druhy jsou hlasy více důležité (mj. rosnička) než pro jiné (mj. ropucha obecná)

účel hlasů:

- svolávání na vybraná vhodná místa v krajině (samců i samic)
- působení samečků na samičky
- únikové (stresové) hlasy: při chycení predátorem, kontakt s jinými jedinci

Obojživelníci na Vysočině

Česká republika - 21 druhů

Vysočina - 15 druhů:

mlok
čolek velký
čolek horský
čolek obecný
kuňka obecná
ropucha obecná
ropucha zelená
rosnička
blatnice
skokan hnědý
skokan ostronosý
skokan štíhlý
skokan krátkonohý
skokan zelený
skokan skřehotavý

= poměrně velká druhová bohatost, **ALE** !

- vysoké ohrožení současným využíváním krajiny
- početnost většiny druhů v kraji klesá
- některé druhy z různých míst kraje rychle mizí (kuňka obecná, čolek velký aj.)
- některé druhy jsou již dlouho na Vysočině velmi vzácné (mlok, ropucha zelená aj.)
- změnit současný sestupný trend ale **lze!**

Biotopy – vodní fáze (období rozmnožování)

Rybníky

Tůně

Požární nádrže, koupaliště a jiné umělé nádrže

Biotopy – suchozemská fáze (mimo období rozmnožování)

Podmáčené louky a rašeliniště

Vlhké a mírně vlhké louky

Listnaté a smíšené lesy
(výjimečně i jehličnaté)

Těžební prostory - lomy, pískovny, doly

Pole (extenzivní)

Vojenské prostory

Koryta vodních toků

Lidská sídla

Obojživelníci – zvířata dvou živlů

- výskyt na souši a ve vodě
 - rozmnožování všech našich druhů ve vodě
- => na všech lokalitách výskytu obojživelníků je nutné vždy zajistit ochranu a vhodnou **péči o jejich vodní i terestrické biotopy** (nestačí si vybrat jen jedno)
- doposud se tento komplexní přístup ochrany obojživelníků moc neaplikoval, výsledkem může být úbytek až vymizení obojživelníků v lokálním měřítku
 - velmi důležitou a opomíjenou součástí suchozemských biotopů jsou **zimoviště** ! (některé druhy zimují ve vodě, většina na souši)

Základy ochrany obojživelníků:

1. **vyhovující stav místa rozmnožování**
2. **široká nabídka různých biotopů v okolí místa rozmnožování**
3. **průběžná péče o lokality výskytu** (neponechávat bez zásahů!)
4. **mozaikovitost pravidelné péče**
5. „stav mírného nepořádku“ →

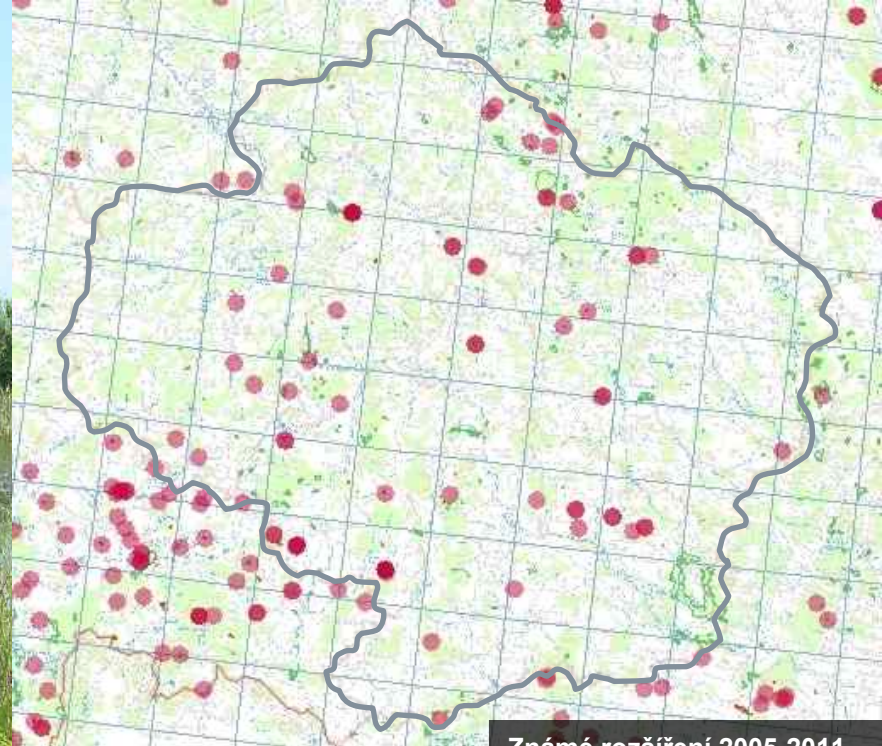
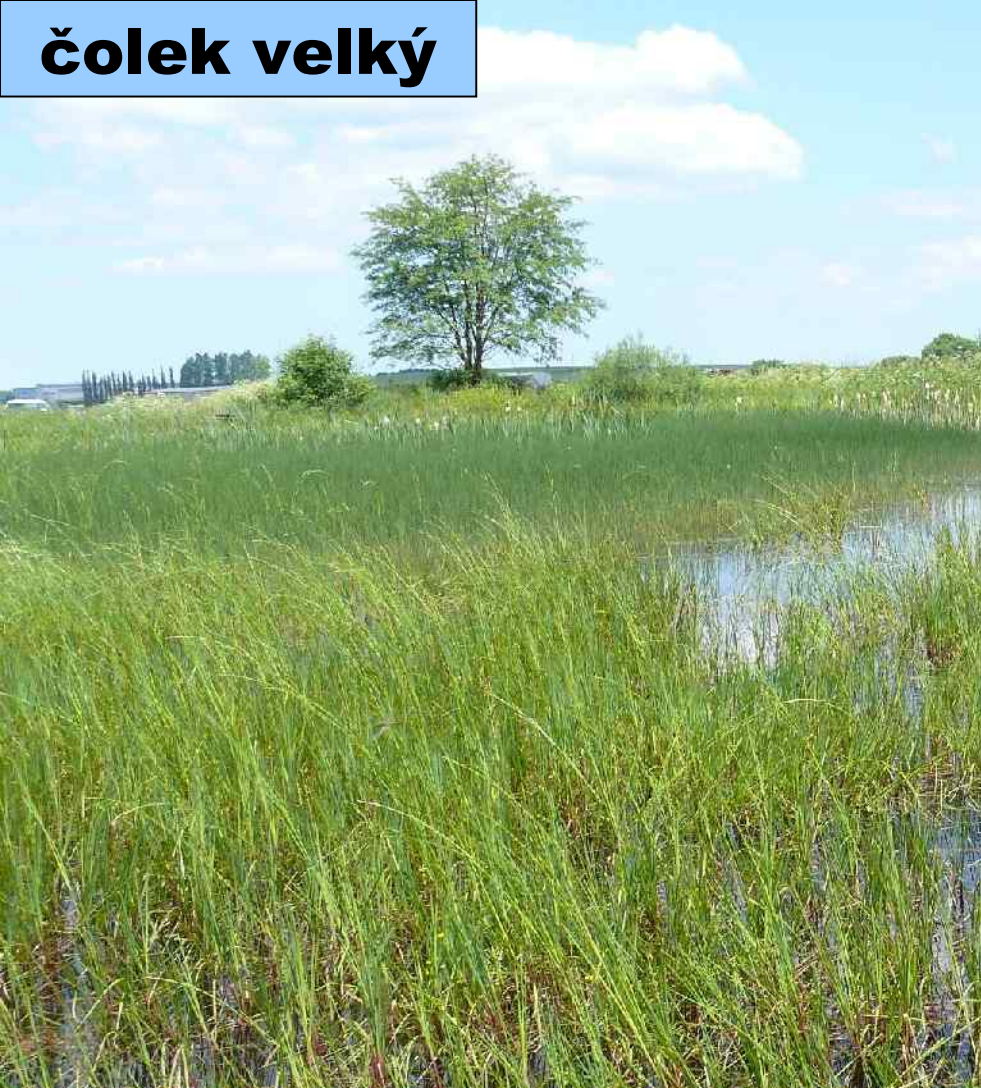
mlok skvrnitý

Známé rozšíření 2005-2011

čolek velký

Známé rozšíření 2005-2011

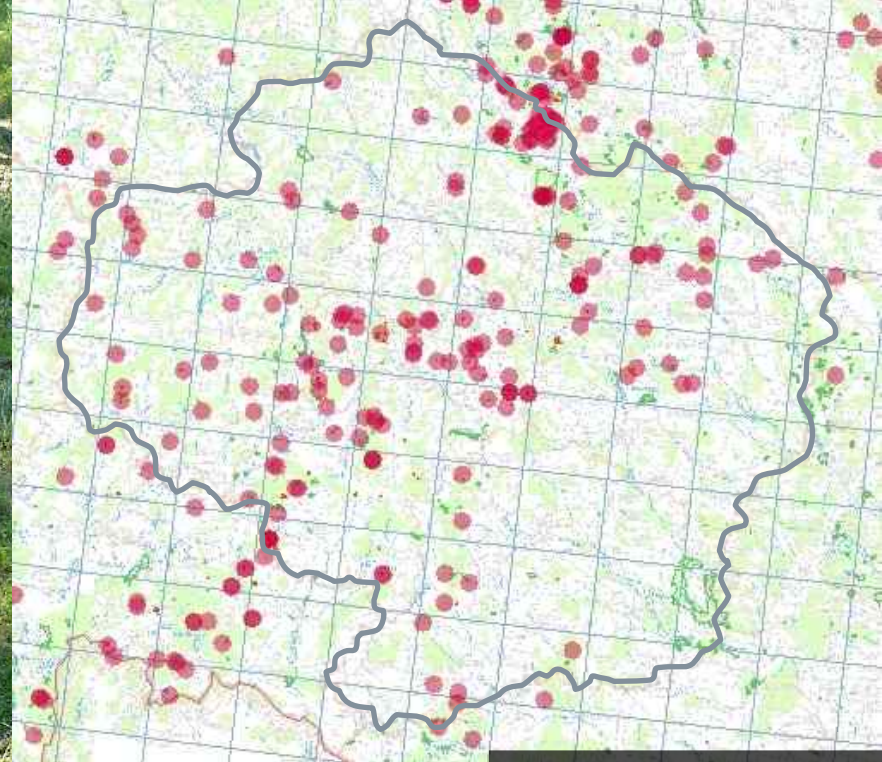
čolek obecný

Znamé rozšíření 2005-2011

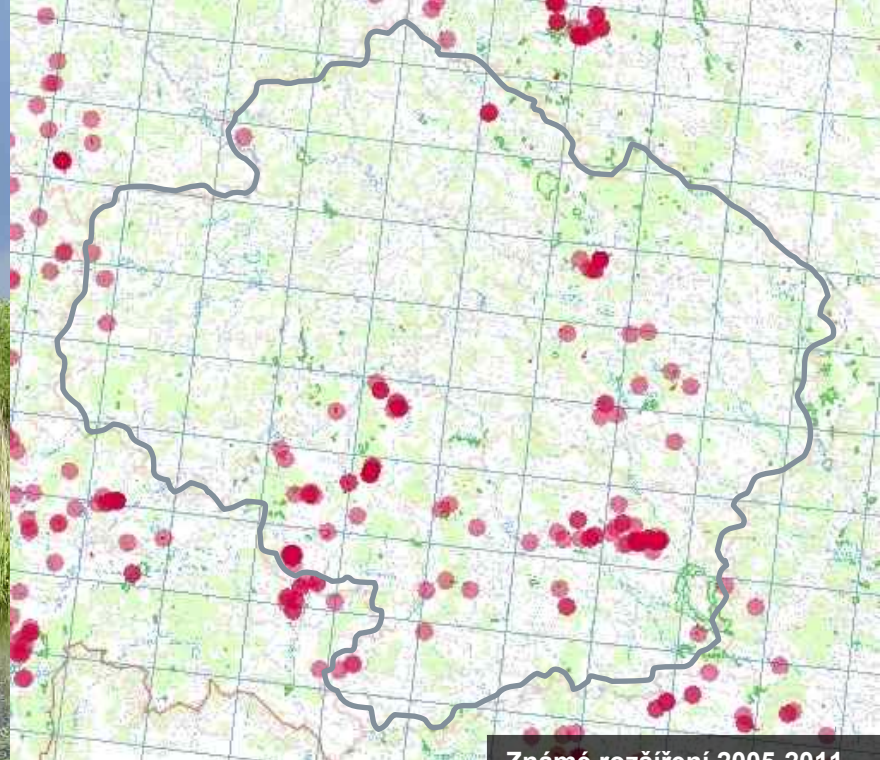
čolek horský

Znamé rozšíření 2005-2011

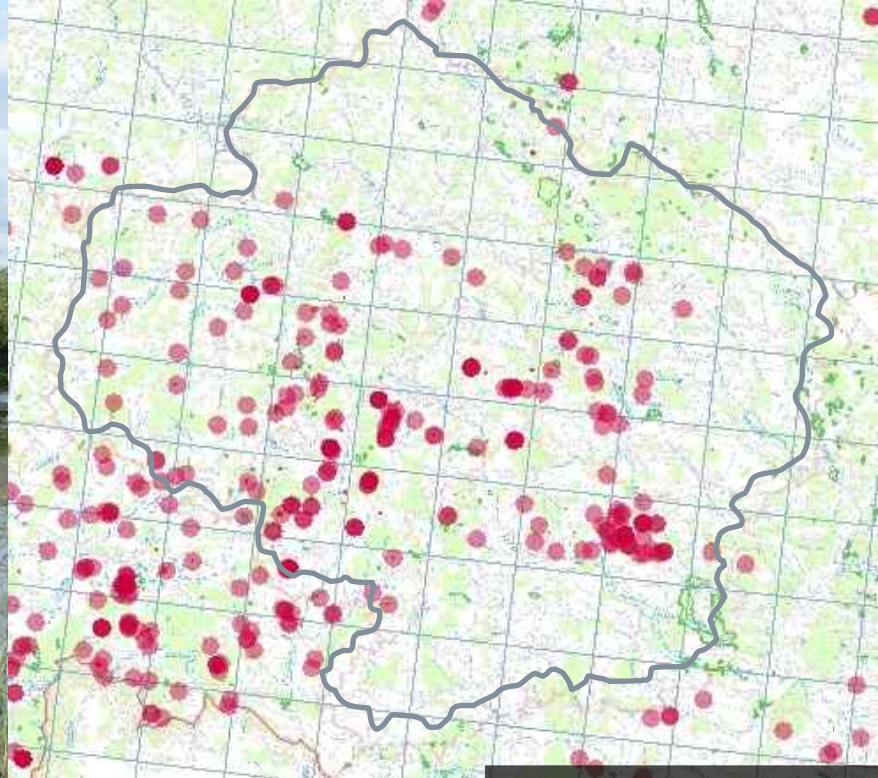
kuňka obecná

Známé rozšíření 2005-2011

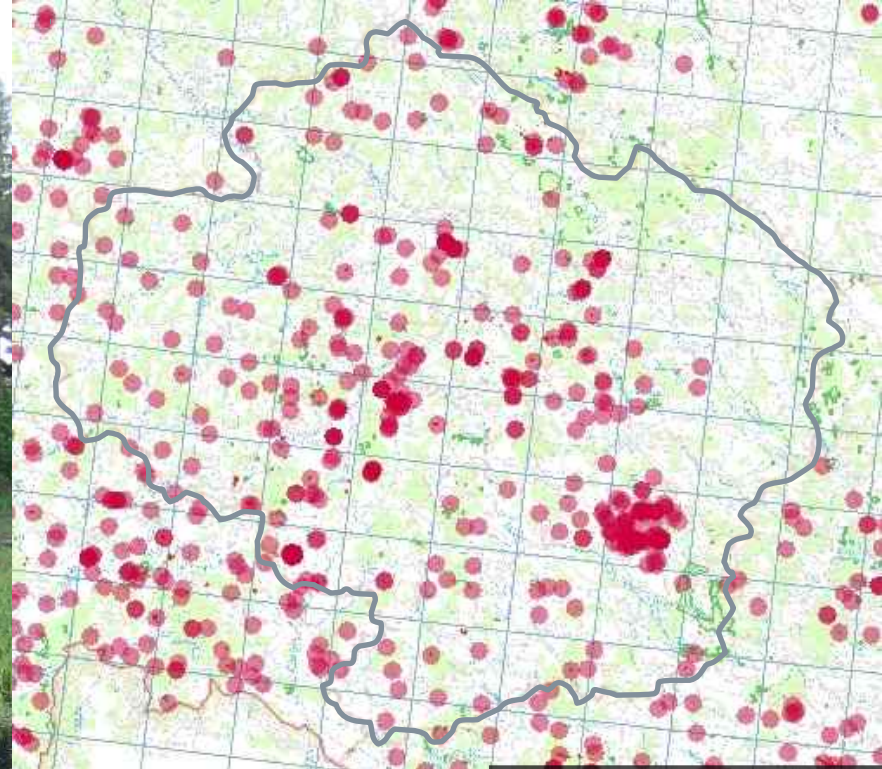
blatnice skvrnitá

Znamé rozšíření 2005-2011

rosnička zelená

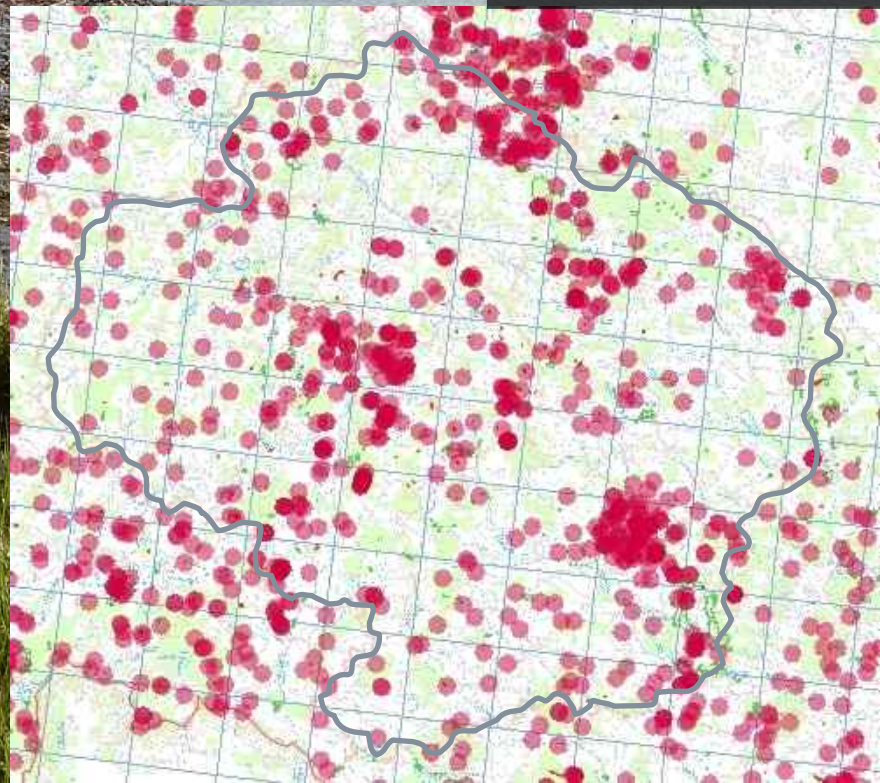
Znamé rozšíření 2005-2011

ropucha obecná

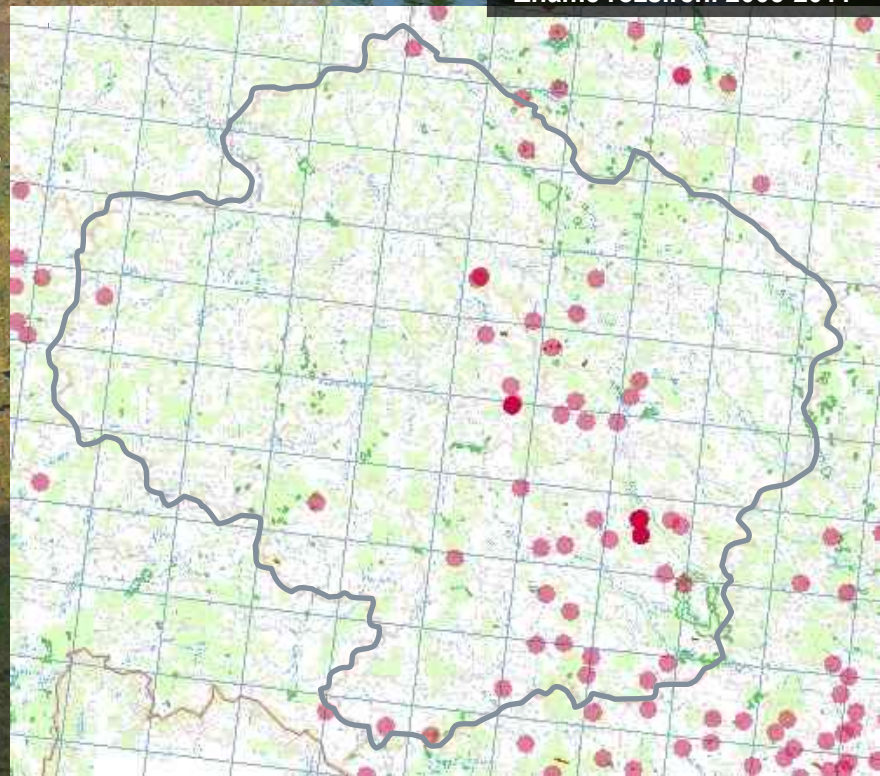
Znamé rozšíření 2005-2011

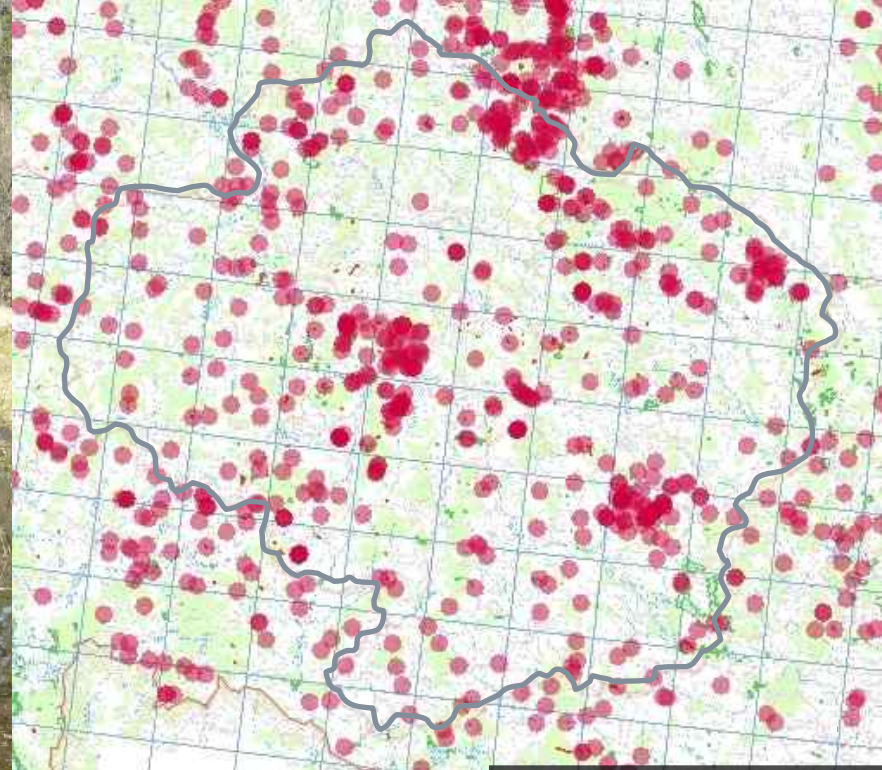
ropucha zelená

Znamé rozšíření 2005-2011

skokan hnědý

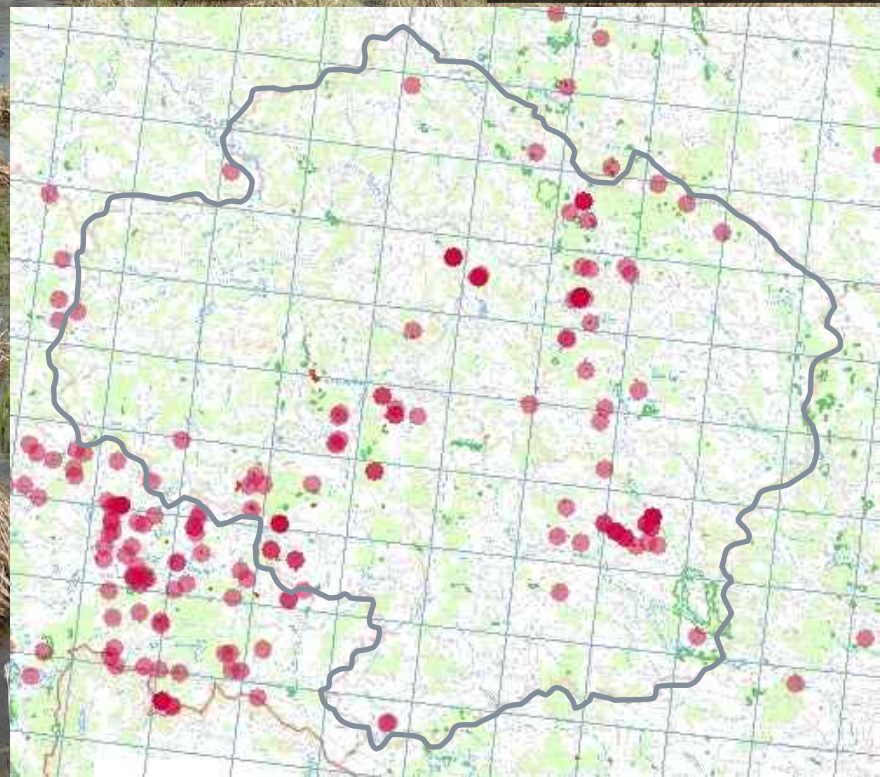
Známé rozšíření 2005-2011

skokan ostronosý

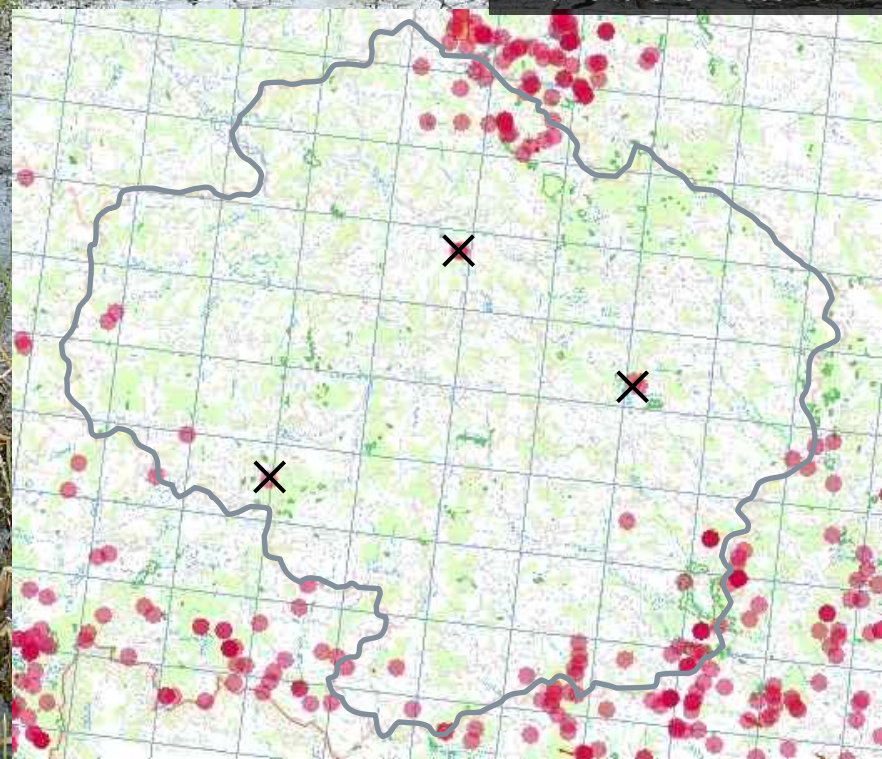
Znamé rozšíření 2005-2011

skokan štíhlý

Znamé rozšíření 2005-2011

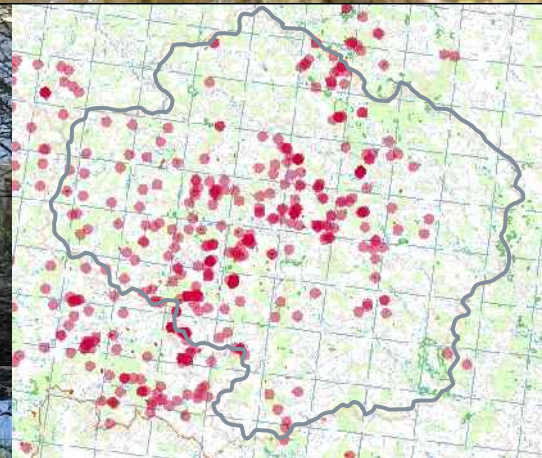
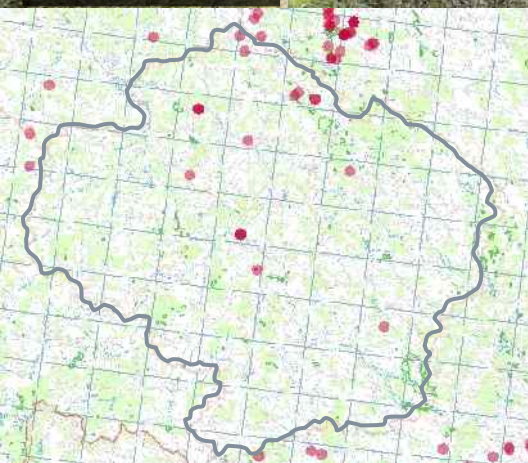
„zelení“ skokani

Známé rozšíření 2005-2011

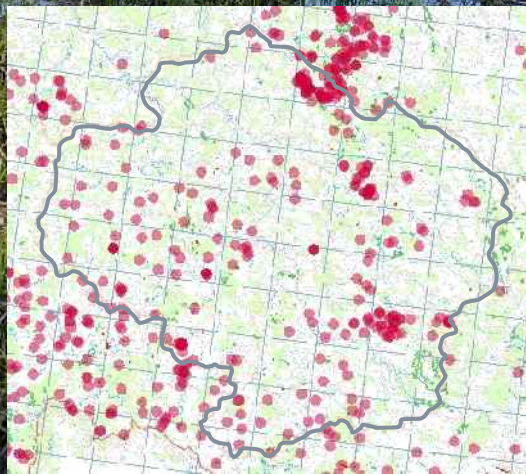
s. krátkonohý

s. skřehotavý

s. zelený

Žáby ČR, nežijící na Vysočině

Ropucha krátkonožá

Kuňka žlutobřichá

Příčiny ohrožení

špatně prováděné odbahnění rybníků

chov polodivokých kachen

vypouštění rybníků v nevhodné období

vysoká intenzita rybářského hospodaření

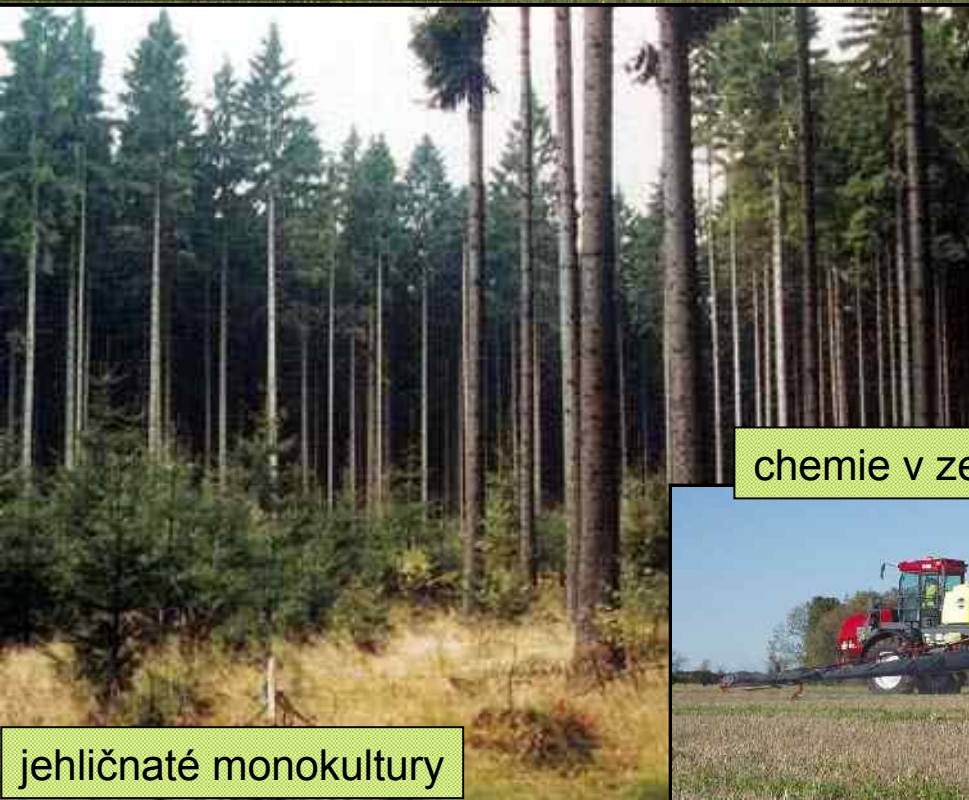
zvyšující se hustota dopravy

zavážení luk a mokřadů

pozemky ponechané bez péče = zarůstání

jehličnaté monokultury

chemie v zemědělství

vysoká intenzita zemědělství

rozorávání luk a remízků

odvodňování mokřadů
likvidace drobných vodních ploch

nové rybníky s nevhodnými parametry

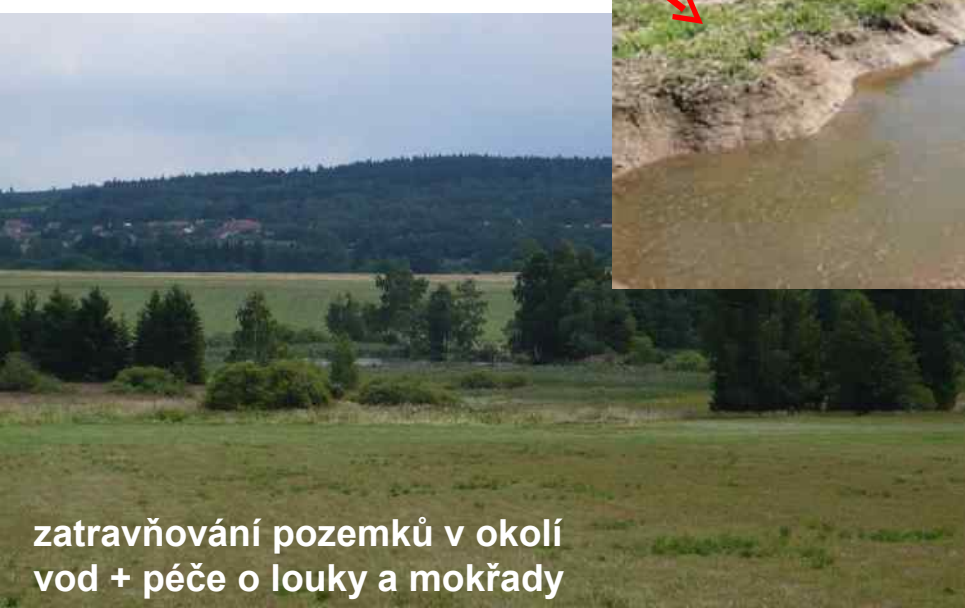

likvidace cenných mokřadů stavbou rybníků

Ochrana obojživelníků – jak na to?

**obnova a budování tůní,
rybníčků a mokřadů**

**zatravňování pozemků v okolí
vod + péče o louky a mokřady**

budování zimovišť

ochrana v době jarního tahu

- snížit intenzitu zemědělství v okolí vod
- snížit rybí obsádky na rybnících a omezit používání hnojiv, krmiv a dalších látek
- citlivě odbahňovat ekologicky cenné rybníky
- stavět nové rybníky jen na ekologicky bezcenných místech, a správně volit jejich parametry
- nezavážet mokřady a tůně
- neodvodňovat mokřady
- postupně měnit smrkové monokultury na smíšené a listnaté lesy

podchody pod silnicemi

Ochrana obojživelníků na Vysočině

- záchranné transfery přes silnice
- ochrana a obnova biotopů pro rozmnožování (tůňe, rybníky aj.)
- tvorba nových biotopů pro rozmnožování
- revitalizace suchozemského biotopu (prořezávky apod.) a tvorba zimovišť
- snaha o snižování rybích obsádek na lokalitách nejohroženějších druhů
- snaha o větší podíl trvalých travních porostů oproti orné půdě v sousedství lokalit nejohroženějších druhů
- osvěta a osvětové akce

Tůň pro čolka velkého u Bohuslavic 2006

***Obnova ekologických funkcí
VKP Hulišťata 2009-2012***

Příklady realizovaných managementových akcí

Péče o nelesní biotopy v bývalém VVP Pístov 2008-2013

Revitalizace tůní u Bartoušova 2008 a 2011

Částečná obnova jezírka Rosička 2010

**Obnova tůň a prořezávky v
bývalé cihelně u Nevcehle 2010**

Obnova tůň ve VKP Hliniště 2010

Částečná obnova rybníčku u Vanůvky 2010

Mokřady u Popického rybníka 2010-2013

**Mokřady nad Rančířovským
Okrouhlíkem 2009-2012**

Tůně u Záborné 2011

Tůně u Nového Ořechovského 2012

Tůň a prořezávky u Měšína 2012

Mokřady pod Ochozem 2012

Tůň a prořezávky u Nadějova 2012

Tůň a prořezávky u Rychtářského rybníka 2012

Mylná tvrzení a polopravdy o obojživelnících

„Žáby nejsou k ničemu, nejsou užitečné“ – není pravda, žerou hodně škodlivého hmyzu

„Žab je všude dost, tak proč je chránit“ – ne! Žab rozhodně není všude dost. Chybně odvozeno od velkého množství malých žabek po proměně a od početnosti běžné ropuchy obecné.

„Tůňě nejsou potřeba, v potoce je jich dost“ – chybně odvozeno! Řada obojživelníků žije v korytech potoků, ale skoro žádní se tam nerozmnožují, potřebují hlavně neprůtočné tůňe.

„Na co tůňě? Mokřady a louky žábám stačí“ – nestačí! Pro rozmnožování potřebují určitý vodní sloupec = vodní plochy, které hned nevyschnou a larvy stihnou vývoj.

„Žáby dělají ve vodě hnusné žabince!“ – naprostý omyl! Jde o vláknité řasy, obojživelníci s tím nemají nic společného. Žabinec je projev velkého množství živin ve vodě.

„Žáby zabíjejí kapry!“ – nezabíjejí. Samci ropuchy a hnědých skokanů se na jaře chytají všeho, včetně ryb. Ale ne zdravých ryb, ty by neměli šanci chytit, a už vůbec ne usmrtit.

„Obojživelníci jsou oškliví a slizcí“ – věc názoru, ale krása řady z jich je nezpochybnitelná

„Obojživelníci jsou jedovatí a nebezpeční“ – některé druhy mírně jedovaté jsou, ale ne nebezpečné, neplivou jed a nekoušou nás jedovými zuby.

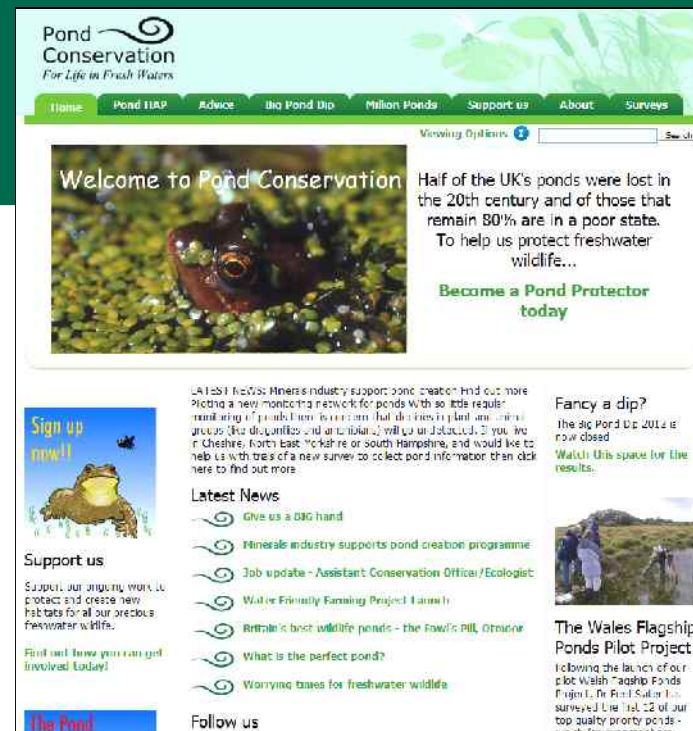
Ochrana obojživelníků na internetu

www.obojzivelnici.wbs.cz

www.mokrady.wbs.cz

www.pondconservation.org.uk

Obojživelníci v okrese Jihlava
www.amphibia.webzdarma.cz

Facebook:

Biodiverzita nad zlato

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

Děkuji za pozornost

Mgr. Jaromír Maštera

AOPK ČR

a

občanské sdružení

„Mokřady - ochrana a management“

mastera.jaromir@gmail.com

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY